

Slnko nad horami

LADISLAV ŠOLTÉS

Názov e-knihy: Slnko nad horami

Autor textu: Ladislav Šoltés

Poradie vydania: 1.

Rok vydania: 2018

ISBN tlačenej verzie: 978-80-570-0102-7

ISBN e-knihy: 978-80-570-0103-4 (PDF)

ISBN epub: 978-80-570-0104-1

ISBN mobi: 978-80-570-0105-8

ISBN html: 978-80-570-0106-5

Slnko nad horami

Kniha první

... Spovědníček ...

Volám sa Zuzka. Krstená som Zuzana. Tak ma ale nikto nevolá. Mám -nást rokov. Som tínedžerka. Chodím celkom rada do školy. Z toho dôvodu sa väčšine spolužiakov zdám byť čudná.

Už viackrát som si začala písať Denník. Vždy to zlyhalo. Z počiatku som si každý deň obširne zaznamenávala čo sa odohralo. No potom som poľavila, a bolo, že v záznamoch vznikla medzera i niekoľkých dní. Neskôr som tieto medzery neautenticky dopĺňala. Ale nedalo sa to čítať.

Opakované pokusy písať si Denník ma poučili, o tom že:

:-) Nie je treba písať každý deň, a vôbec nie vo forme „Denník“. Zážitky či úvahy si je treba zaznamenať vtedy keď sú už spracované v mysli. Vtedy už

majú formu vhodnú pre napr. Pamätníček, Spovedníček, Záznamníček.

:-) Nie je správne si myslieť, že to čo napíšem je len primitívna „naivitka“ tínedžerky. Záznamy urobené dnes môžu byť užitočné mne, ale aj niekomu ďalšiemu, i neskôr.

:-) Na jedno posedenie je možné napísať veľa strán, ale často stačia hoci i len dve tri vety.

Ja som si niektoré strany v tomto svojom Spovedníčku rozdelila na dve poloviny. Jeden pól list použijem na postupné záznamy. Druhý pól list si vyhradím na neskoršie doplnky či opravy. Na druhý pól list si budem hoci i kresliť, keď mi písanie „uviazne“.

Na pól list si budem zapisovať i svoje zážitky prežité s Nicolasom.

Nicolas

Nicolas je cudzinec, imigrant. Je odo mňa starší. Vlastne, on je najstarší z mojich spolužiakov. „Výpadok rokov“ má preto, lebo sa musel najprv naučiť jazyk. Už tretí týždeň sedíme spolu v jednej lavici. On pri chodbičke, ja pri okne.

Dnes, keď svietilo cez okno slnko, „ležal“ na lavici môj tieň. Náhle som si všimla, že Nicolas pohladil môj tieň – vlasy a tvár. Veľmi sa začervenal keď zbadal, že som zaregistrovala pohyb jeho ruky. Počas vyučovacej hodiny som nepovedala nič, ale cez prestávku som poprosila Nicolasa aby sa so mnou presadil. Stále sa červenal. Okrem chýb vo vetách i silne koktal.

Keď sme už boli presadení, a teraz na lavici „ležal“ jeho tieň, pohladila som rukou tieň jeho hlavy a krku. Nicolas sa na mňa usmial. Zvyšok vyučovania sme boli obaja obzvlášť aktívni. A všetko sme vedeli správne. Nicolas je jediný rozumný spolužiak. Ostatní sú „pubiši“.

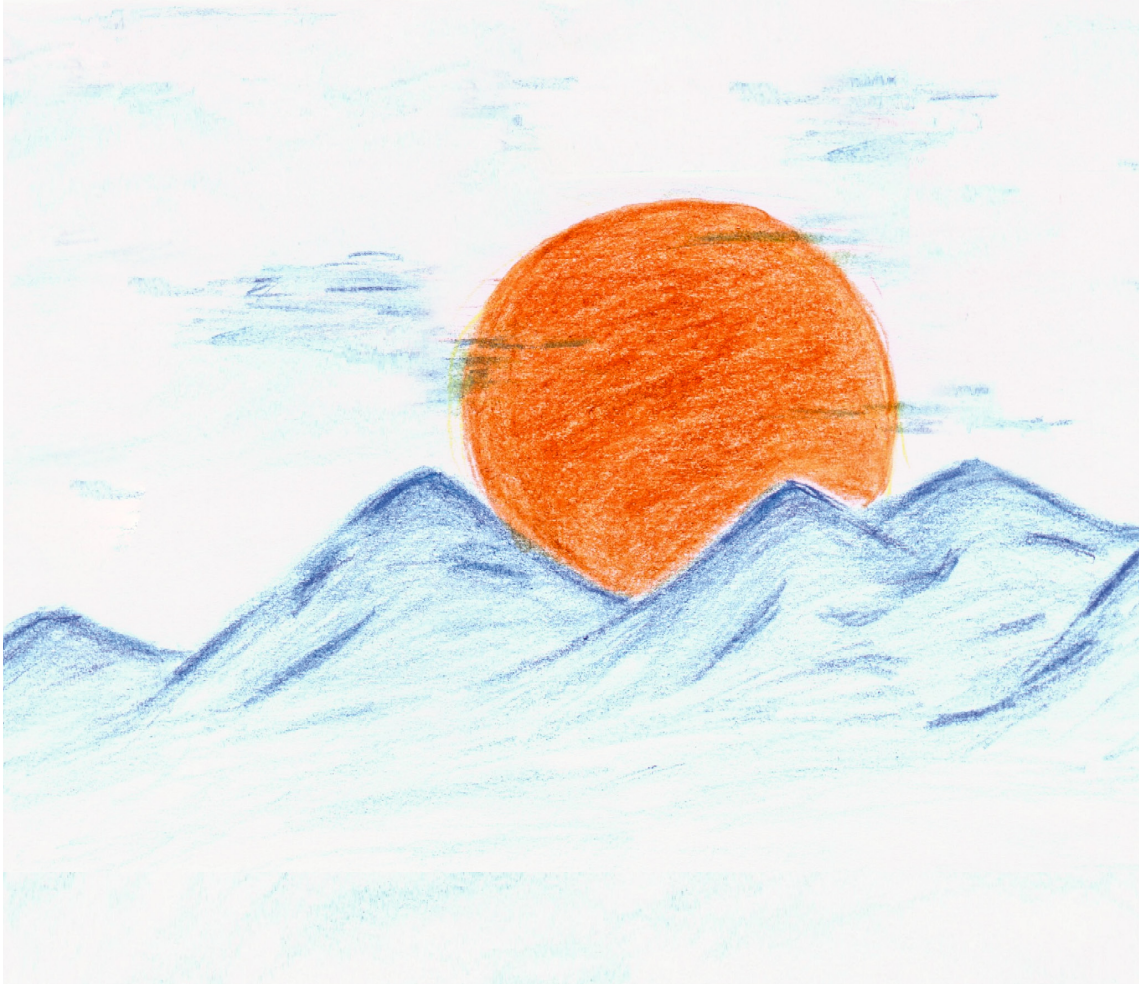
Po vyučovaní som napísala i svoju prvú „báseň“. Nicolas povedal, že: „Zložila Báseň“. Spolu sme k „básni“ **Slnko nad horami** načrtli i obrázok. Ten ale presne nezodpovedá skutočnosti. Vrcholce hôr, ktoré sú v našom okolí, sú zaoblené, a z väčšiny miest nášmu výhľadu bránia nielen stromy, ale aj drôty elektrického vedenia.

Slnko nad horami

Mám rada hory
vidím ich z okna školy,

i z domu,

’však výhľadu
- letom bránia stromy.

Poobede sme sa s Nicolasom učili u nás doma. Keď sme už mali učenia po krk, zapla som televízor. Dávali film s témou: Rasová diskriminácia. Dvaja chlapci, spolužiaci vo veku asi 8 rokov - biely a čierny - boli dobrí priatelia. Ich rodičia ich však znepriatelili. Svetlí dokonca našli paragraf na základe ktorého by rodičia černoška mali byť zo štátu vystáňovaní. Jedinou oporou pre černoška bol jeho (biely) učiteľ. Práve on aj pomohol pri vybavovaní predĺženia pobytového povolenia otcovi-černochovi.

Chlapci sa opäť spolu našli pri medziškolských pretekoch v behu. Obaja reprezentovali svoju školu a to tak, že do cieľa dobehli nielen ako prví – plece pri pleci – ale aj ruka v ruke.

V priebehu filmu Nicolas viackrát odišiel do kúpeľne. Povedal, že sa mu „spotili oči“. Faktom je, že sa i mne potili, a to riadne. Presmrkala som niekoľko papierových vreckoviek.

Som rada, že Nicolas je taký citlivý. Asi doma majú neraz i ten „pot“ v očiach.

Asan

Začiatkom októbra nám do triedy učiteľka priviedla nového spolužiaka Asana. Asan je Srb. Je veľmi pekný, hovorí temer všetkými jazykmi sveta síce len pár viet, ale veľmi mu to pristane. Asan nám povedal, že patrí k rodu Pantchev a že je cirkusový artista.

Zvoní, bude veľká prestávka. Počas nej sa vždy prechádzame s Nicolasom po chodbe školy. Všetci teraz Nicolasa nevidím. Keď sa k Nicolasovi pripojím, on sa už zhovára s našim „novoprišlým“ spolužiakom.

„Ty si teda Srb?“ – pýta sa Asana Nicolas. „Ja som tu tiež cudzinec“ – vysvetľuje Nicolas.

„Kde bývaš?“ – pýta sa Nicolas Asana.

„V cirkuse“ – Asanovej odpovedi sa všetci traja zasmejeme.

„Neveríte? Príďte dnes na večerné predstavenie, alebo radšej na konci týždňa na popoludňajšie“ – pozýva nás Asan.

Zvoní, začína nová hodina. Nicolasovi žiaria oči, našiel na pár dní „rovesníka“. A navyše žiaka, ktorého lámaný miestny jazyk dovádza spolužiakov do sál burácajúceho smiechu. Takto sa často smejú i všetci moji spolužiaci pri Nicolasových odpovediach pri tabuli. Aj preto Nicolasa, a teraz aj Asana, učitelia často nevyvolávajú k tabuli. Asanova odpoveď pri tabuli býva jazykovým kabaretom. Všetci (pod nosom, skryte aj učiteľ/učiteľka) sa smiechu zdŕžať nevedia nech už Asan

odpovedá na akékoľvek vážne otázky učiteľa/učiteľky. Je to skvelý spôsob ako nebyť ako cudzinec na okraji kolektívu a pritom sa niečo naučiť čo aj cirkusový artista bude k životu, po ukončení svojho „angažmánu“, určite potrebovať.

V sobotu je šabat. Asan ani ja sme sa Nicolasa pred cirkusom nedočkali. Ja som vedela prečo, ale Asan bol i tak smutný. Do cirkusu som sama nešla. V nedeľu na popoludňajšie predstavenie sme však z domu šli s Nicolasom spolu. Lístky – bez čísiel sedadiel a bez vyznačenia ceny lístka – nám dal Asan a usadil nás na také miesto o ktoré návštevníci cirkusu s očíslovanými lístkami už záujem nemajú.

Program bol vynikajúci, aspoň v očiach Nicolasa som to jasne videla. Podľa programu Asanov „výstup“

s jeho otcom a mamou začínal po prestávke. Cez prestávku sa v manéži stavala ohrada/klietka pre vystúpenie šeliem – tigrov, levov, púm. Ale po zahájení predstavenia po prestávke sa do ohrady na moje a Nicolasove prekvapenie nechal zavrieť Asan, navyiac v odeve klauna. Strýpla som veľmi, ale Nicolas ma upokojoval: „Cirkus má toto číslo v programe. Volá sa – Ako skrotiť divé šelmy“.

Pointa vystúpenia Asana bola ozaj mimoriadne vtipná. Do ohrady prišli tunelom štvornožky dve osoby, ktoré za sebou ťahali viacero veľkých plyšových levov, tigrov, púm. Tieto „šelmy“ rozložili na stupienky určené pre pravé šelmy, a sami – podľa doprovodného konferovania hlasu z amplióna – vlastní rodičia krotiteľa začali, hoci s vrčaním, driapaním, plniť pokyny krotiteľa t.j. svojho vlastného syna.

Výstup dostal mimoriadne veľký aplauz. Mnohí diváci i vstali zo sedadiel. Asan žiaril a „jeho rodičia“ museli znova a znova preskakovať cez akoby „horiace“ koleso.

Počas nasledujúceho čísla, v ktorom vystupovali už ozajstné šelmy, a ozajstný krotiteľ, k nám na chvíľku prišiel odšminkovaný Asan. Bol veľmi šťastný. Vraj toto číslo naozaj vymysleli jeho rodičia keď on sám bol ešte v plienkach. Keď sa on v tých plienkach vbatolil do manéže a „vycvičil“ svojich rodičov bolo toto číslo jedným z vrcholov popoludňajšieho predstavenia pre deti. Dnes už jeho rodičia

ale v tomto čísle programu nevystupujú. Nahradil ich iný manželský pár. Asanovi rodičia teraz majú na starosti už len administratívnu stránku chodu cirkusu – mama, a kŕmenie šeliem – otec. V čase najväčšej slávy chodili ľudia nie do cirkusu, ale *na PANTCHEVA*.

Nicolas, viem, bol na vystúpeniach cirkusu ešte niekoľkokrát so svojimi súrodencami. Raz som ich aj ja šla „vystriechnuť“. Malý drobizg i tí väčší po predstavení pred cirkusom napodobovali krotiteľa a Nicolas ich krotiteľské pokyny so smiechom plnil.

Zradné babie leto

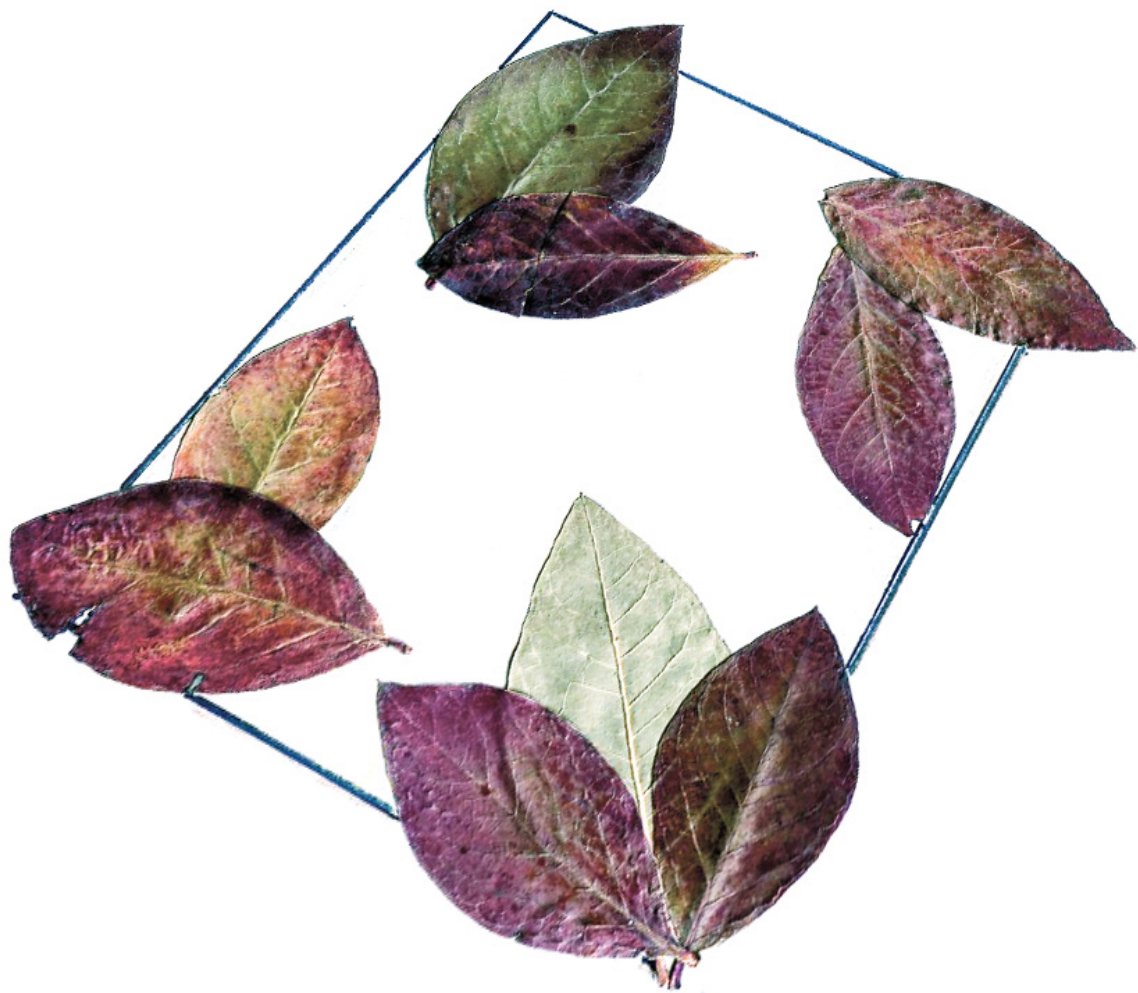
Dnes som videla Nicolasa podnapitého. Ja som ho však ani veľmi nevnímala, lebo som bola tiež podnapitá. Začalo sa to úplne jednoducho. Vonku poletovali pavučinky „babieho leta“, bolo veľmi teplo. Tak sme si kúpili minerálku a pili ju z fľaše na striedačku. Nicolas ma učil piť tak, že cez kanálik urobený z hornej pery sa priebežne púšťa vzduch do fľaše. Veľmi sa nám nedarilo. Teplá minerálka silne šumela. Občas sme sa z bubliniek v nose rozkašľali.

Keď sme vypili celú fľašu minerálky išli sme k nám domov. Ošetrovatelky kúpali mamu. Ja som bola s Nicolasom v pracovni môjho otca. V otcovej skrinke sme našli niekoľko plných fliaš bez etikiet. A tak sme sa

s učením púšťania vzduchu do fľaše statne popasovali. Žiadne bublinky. Raz som pila ja, raz Nicolas. Pamätám sa len, že som otvorila okno, bolo mi veľmi teplo. Asi sme obaja zaspali.

Prebudila ma mamina ošetrovatelka. Vraj zatelefonovala domov Nicolasovým rodičom, že sa u nás zdrží lebo ešte nemáme hotové úlohy. Potom som ale opäť zaspala. Zobudil ma Nicolas, že už musí ísť domov. Keď odišiel, zistila som, že si u nás zabudol svoju školskú tašku. A tak v ten podvečer som písala všetky úlohy dvojmo.

Nicolas mi neskoro večer z domu zatelefonoval niekoľkokrát. Oboch nás veľmi bolela hlava. Nuž na kanálik z hornej pery len tak ľahko nezabudnem.

Pípec

Už niekoľkýkrát nám odpadla hodina matematiky – aritmetiky či geometrie. Náš „starký“, ako sme matematikára volali bol v nemocnici. Hodiny suplovali učitelia z prvého stupňa a hlavne učiteľky zo školskej družiny. Tie nám dovolili si písať na hodinách matematiky domáce úlohy na ďalšie hodiny a tak mnohí moji spolužiaci prichádzali do školy bez napísaných domácich úloh, veď prvá hodina je matematika na nej si úlohy na ďalšie hodiny napíšeme – vraveli si mnohí.

Nicolas bol vynikajúci v matematike, ja som trochu zápasila so slovnými príkladmi, ale na vysvedčení som z matematiky doposiaľ mala vždy jednotku.

Vlado pred začiatkom vyučovania štipkal Blchu. Natália-Natalka bola najvyspejšia v triede. Mala tmavú pleť, čierne vlasy, cigánske črty. Jej matka bola cigánka-analfabet. Otec bol zatvorený vo vezení.

Natalka za svoju prezývku „Blcha“ vďačila úvodnej hodine Výchovy k rodičovstvu. Tento predmet sme mali s našou triednou učiteľkou. Na hodiny Výchovy k rodičovstvu naša triedna učiteľka si prizývala študentov medicíny aby nám na hodinách hovorili o osobnej hygiene, o rozdieloch medzi mužmi a ženami, o narodení dieťaťa. Hoci predpis hovoril, že na hodinách majú byť osve dievčatá a osve chlapci naša triedna učiteľka obe skupiny spojila.

Na prvých hodinách Výchovy k rodičovstvu, keď ešte do našej triedy s nami Nicolas nechodil, hral Vlado prím. Doma z knižnice svojho otca-lekára si vypožičiaval knihu Anatomický atlas. Všetkým v knihe ukazoval obrázky, ktoré predstavovali postavu muža či ženy. Tieto postavy sa dali akoby vyzliecť z kože tak, že sa odklopil vrchný list obrázku. Odklapaním ďalších listov Vlado prenikal hlbšie a hlbšie do útrobov mužského či ženského tela. Tieto anatomicko-atlasové výstupy Vlada, hoci často nechutné, doprevádzal široký záujem nielen chlapcov, ale aj dievčat. Blcha, vtedy ešte Natalka bola jednou z nich.

Študent medicíny nám postupne hovoril (a výklad doprevádzal aj obrázkami) o dôležitosti osobnej hygieny. Ako svoju „figurantku“ si vybral Natáliu. Keď jej prezeral vlasy

a krk poznamenal, že ich pravidelné umývanie môže pomôcť pri predchádzaní zavšívavenia či výskytu blch.

Po hodine sa k Natalke pripojil so svojim Atlasom mamlas Vlado. Otvoril knihu na určitej strane a ukazoval miesta kde sa blchy môžu na tele ženy najlepšie skryť. Ako takto šimral „figurantku“ Natalku po tele zrazu od nej odskočil s hlasným výkrikom: „blcha, Blcha“. A bolo to. Prezývku Blcha odvtedy používali temer všetci. Niekedy si ani nespomenuli na jej meno a tobôž nie na priezvisko.

I teraz pred hodinou Vlado štipkal Blchu do prs. „Máš pekný sveter, určite je z tavej srsti, veď vidíme i tie jej dva hrby. Pozrite, pozrite“ – vykrikoval Vlado. Za ním – kde sa vzal tu sa vzal – teraz stál učiteľ. Naš nový učiteľ matematiky.

Na hodinu geometrie si priniesol veľké drevené krúžidlo, veľký drevený trojuholník aj uhlomer. Začala sa hodina geometrie. Postupne si vyvolával žiakov ku katedre, spýtal sa na meno, zapísal do zápisníka. Poznačil si i známku z konca minulého roka. Myslím, že niektorí si hodnotenie z vysvedčenia určite nepamätali, alebo klamali. Vždy smerom k lepšej známke.

Nicolas v minulom roku bol v „Azylovom tábore“. Učil sa iba náš jazyk. Nový učiteľ ho preto chcel narýchlo trochu vyskúšať. „Vieš kde je pravý uhol?“ – spýtal sa Nicolasa učiteľ a k telu si priložil veľký drevený trojuholník. „Tu“ ukázal Nicolas z diaľky prstom. „Vezmi si kriedu a označ ho tak ako sa v geometrii označujú pravé uhly“ – pokračoval v skúšaní učiteľ. Keď si Nicolas vzal kúsok bielej kriedy, učiteľ zo svojho vrecka podal Nicola-

sovi kriedu červenú a zopakoval svoj pokyn. Nicolas jemne nakreslil bodku a štvrtkruh na drevené pravítko. „Vidíte to všetci, i vy v zadných laviciach?“ – spýtal sa učiteľ. Keď neprišla žiadna odpoveď učiteľ Nicolassovi dôrazne povedal: „Matematika je kráľovná a geometria tiež, tak pritlač tú kriedu poriadne“.

Nicolas pritlačil, ale krieda sa z pravítka sklízla a na učiteľovej košeli, bruchu sa zjavila veľká červená bodka.

Celú hodinu si potom učiteľ poznamenával mená a známky žiakov a každého jedného sa spýtal „Vieš kde je pravý uhol?“ Všetci ukazovali na jeho červenú bodku na košeli. Keď zazvonilo na konci hodiny, učiteľ sa znovu obrátil na Nicolasa s otázkou: „A ty chlapče vieš kde je pravý uhol?“ Nicolas vstal, vzal veľký drevený troju-

holník a ukázal miesto kde je pravý uhol. Učiteľ si do notesa poznamenal prvú známku, a to jednotku, pre Nicolasa.

Po čase sa nám donieslo, že náš nový učiteľ matematiky pracoval na Ministerstve školstva kde sa pohádal s Ministrom. Za „trest“ ho poslali do

terénu na našu školu. Z Ministerstva si odniesol jediné a to svoju prezývku – Pípec. Niektorí tvrdili, že Pí, vraj dostal vďaka dátumu svojho narodenia sa a to Marec, 14-tého. Teda 3,14 – číslo π (Pí). V rovnaký deň v roku sa narodil vraj aj Albert Einstein. Kde sa ale vzala druhá časť slova – jeho prezývka „pec“?

Dvojčatá

Ráno som sa ponáhľala na vlakovú stanicu. Predvečer môjho stretnutia sa s Nicolasom som sa snažila uhádnuť kamže to budeme spolu cestovať.

Na nástupišti boli tri starenky oblečené celé v čiernom – vraj cestujú do kostola na svätú omšu. Nicolas prišiel so svojimi dvoma súrodencami. Toho väčšieho mi predstavil, že sa volá Ethan, menší bol Othan. A dodal, že sú dvojčatami.

Ethan, alebo Eti ako ho oslovoval Nicolas, rozhodil holubom omrvinky a tie kým zobali mali v Ethanovi „spoločníka“. Eti rozpažil ruky a mával nimi akoby to boli krídla. Hlavou mykal dopredu a dozadu a kričal na Othana: „Pozri, pozri, tie holuby sú

ako ty. Mykajú hlavami. Nože si Oti zobni veď tie omrvinky som priniesol aj pre teba“.

Starenky nesúhlasne napomínali Ethana, že to sa robiť nepatrí. Othan bol viditeľne chorý. Navyše, keď hľadal útočisko a ochranu u Nicolasa, všimla som si, že sa Oti zajakáva.

Do vlaku sa ako prvý pretlačil Eti. My ostatní sme nastúpili až po starenkách, ktorým pomáhal sprievodca. Pozdravil ich po mene.

Vlak sa pohol a kým Ethan dobiedzal do Otiho, sprievodca nám oznámil, že keďže dnes sme vo vozni spolu siedmi cestujúci, on nám predá cestovné lístky zlacnene pretože sme skupina.